

Sammendrag av rapporten:

Videregående skole og overgangen til arbeid

- Erfaringer fra unge med funksjonsnedsettelse

Våren 2021 gjennomførte Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) i samarbeid med Unge funksjonshemmede en spørreundersøkelse om videregående skole (vgs.) og funksjonshemmede elevers opplevelse av å få god nok tilrettelegging. Både med tanke på å kunne gjennomføre vgs. og for å kunne studere videre eller komme inn i arbeidsmarkedet. Undersøkelsen ble besvart av 90 ungdommer og unge voksne i alderen 16-35 år som har en funksjonsnedsettelse og som har gått på vgs. i løpet av de siste ti årene.

Undersøkelsen viser at det er store mangler i tilrettelegging og spesialundervisning, og i kompetansen skolene har rundt inkludering av elever med funksjonsnedsettelse. I tillegg møter disse elevene fordommer og et fysisk og sosialt miljø som ikke er inkluderende. Det er fortsatt en lang vei å gå før disse elevene er likestilt med andre i vgs.

Tilrettelegging

Hele en av tre er helt uenig (32 %) i påstanden om at de har fått undervisning tilpasset sine behov. En av fem er helt enig (23 %) i at undervisningen har vært tilpasset deres behov. En elev oppgir å ha droppet ut på grunn av fraværs grensen, mens mange etterlyste bedre tilrettelegging fremfor fritak fra karakterer. Flere tok opp at de savnet mer digital undervisning og at de under koronapandemien har gjort seg positive erfaringer som de håper blir videreført.

«Savnet ekstraoppgaver hvis man ble syk og gikk glipp av en prøve. Måter å bevise at man har kunnskap i et fag. I mitt tilfelle fikk jeg ikke karakter.»

«Preset meg gjennom skole med sterke smertestillende hver dag.»

Spesialundervisning

Undersøkelsen viser at en av seks (17 %), har hatt behov for spesialundervisning uten å få det og at nesten en av tretten (7 %) ikke har fått nok. Mer enn hver femte (22 %) har hatt spesialundervisning i noen fag, mens halvparten (50 %) av deltakerne i undersøkelsen oppgir at de ikke har hatt behov for spesialundervisning. På spørsmålet «Fikk du god spesialundervisning?», svarte rundt halvparten av de som har behov for spesialundervisning nei (47 %), en av fire svarte ja (25 %), og resten var usikker.

«Det var ikke tatt i betraktning hva de som trengte spesial undervisning hadde av utfordringer.» 1

«Hadde ikke skoleassistent med riktig kompetanse, så fikk dårlig hjelp i klasseromsundervisning.»

Kompetanse blant lærere og rådgivere

På spørsmål om kompetansen blant lærere svarte over halvparten at de er helt uenig (29 %) eller delvis uenig (22 %) i at lærerne hadde kunnskap om hvordan de kunne inkludere alle elever like godt i undervisningen. Kun en av seks elever var helt enig (16 %) i at lærerne har nok kunnskap om inkludering av funksjonshemmede elever.

«De burde først og fremst ha forstått hva CP faktisk er, hvor sliten jeg faktisk blir.»

«Jeg hadde en gymlærer som bannet og kjeftet på meg til jeg gråt. Han trodde ikke på at jeg var syk.»

Fordommer

Det at så mange av ungdommene i undersøkelsen oppgir å ikke få god nok tilpasset undervisning kan henge sammen at mange også rapporterer å bli møtt med fordommer. Nesten halvparten (45 %) rapporterer at de har opplevd at lærere har fordommer mot deres funksjonsnedsettelse.

«Følte at læreren undervurderte mine kunnskaper.»

«Husker rådgiver ga meg tips om atferd og arbeidsavklaring.»

Det sosiale og fysiske miljøet

Da vi spurte deltakerne i undersøkelsen om hvordan de opplevde det sosiale og fysiske miljøet på skolen svarte en av fire (26 %) at de ikke følte seg godt inkludert i det sosiale miljøet på skolen. Når det gjelder det fysiske innemiljøet på skolen svarer nesten to av fem at de er helt (13 %) eller delvis (26 %) uenig i at det fysiske miljøet var godt nok tilrettelagt for dem. Bare en av seks var helt enige (18 %) i at skolen er godt nok tilrettelagt innendørs.

«Hadde vansker å tilpasse meg grunnet andre elever og noen lærere var veldig opptatt av min diagnose og kropp.»

«Dårlig universelt utformet og svært dårlig plass. Heis som ikke funket.»

Anbefalinger fra undersøkelsen:

I undersøkelsen spurte vi hva som ville gjort det lettere å fullføre VGS og komme inn i arbeidslivet. Deltakerne svarte blant annet at de ønsker anerkjennelse, respekt og inkludering. FFO jobber for en skole for alle, vi ber om:

- Universelt utformete skoler og undervisning.
- Kompetente lærere som ivaretar alle elevene i klassen, og vet når de må trekke inn ekstern støtte.
- Rask henvisning og utredning hos PPT, som gir vedtak og følger opp – og trekker inn Statped og annen ekspertise ved behov.
- Spesialundervisning med god kvalitet der pedagoger har ansvaret.
- Assistanse ved behov.